

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit

De waarde van toezicht binnen een samenleving in beweging; in het belang van mens, dier en natuur

De samenleving moet kunnen vertrouwen op veilig voedsel, veilige consumentenproducten en op een zorgvuldige omgang met dieren en de natuur. Dit vraagt zowel helder en toekomstbestendig beleid als een slagvaardig en onafhankelijk toezichthouder. De samenleving mag er ook op vertrouwen dat een toezichthouder maatschappelijke vraagstukken adresseert. Dat praktijkkennis wordt gedeeld die nodig is voor de ontwikkeling van handhaafbaar, uitvoerbaar en fraudebestendig beleid. Dat de toezichthouder transparant is over haar bevindingen en inspecties en onderzoek zonder inmenging van beleid en politiek kan uitvoeren. Want de toezichthouder is juist in tijden van beweging een cruciale partner die bijdraagt aan het publiek vertrouwen.

Aandachtspunten voor krachtig toezicht in een veranderende wereld

Voor een sterke en toekomstbestendige toezichthouder is een aantal zaken belangrijk. Ten eerste financiële stabiliteit. Dankzij investeringen die de afgelopen jaren zijn gedaan, kan kennis breder worden gedeeld, kunnen medewerkers verder professionaliseren en kunnen innovaties worden voortgezet.

Ten tweede is het waarborgen van een onafhankelijke positie van de NVWA cruciaal. Onafhankelijkheid biedt de basis voor risicogerichte en kennisgedreven uitvoering van het toezicht. Zo kan de NVWA de middelen enerzijds dáár inzetten waar de meeste risico's zijn en waar toezicht de meeste impact heeft, en anderzijds de benodigde ruimte vinden voor innovatie en vernieuwing.

Ten derde is goed toezicht alleen mogelijk als normen handhaafbaar, uitvoerbaar en niet-fraudegevoelig zijn. Bestaande regelgeving moet regelmatig worden herzien en bijgewerkt. Dit is nodig om het toezicht effectiever in te richten en aan te kunnen blijven sluiten bij ontwikkelingen in de praktijk.

Ten vierde is het nodig dat zowel nationaal als internationaal wetgeving wordt aangepast aan de veranderende wereld. Dat wetgeving is ingericht op innovaties en digitalisering en dat belemmeringen worden weggenomen om data systematisch in te kunnen zetten.

Vernieuwen van de uitvoeringskracht

- Onafhankelijk toezicht met een maatschappelijke impact verdient een stevige, stabiele, meerjarige financiële basis. Die basis heeft de NVWA nodig voor meer slagkracht, voor een sterkere informatiepositie en om zich te ontwikkelen tot een toekomstbestendige en innovatieve toezichthouder. Daarom is het van belang dat de toegezegde middelen structureel beschikbaar blijven. Daarmee bouwen we door aan een stabiele organisatie.
- De NVWA is zowel in de zin van de Aanwijzingen inzake rijksinspecties als de Kaderwet rijksinspecties waar het ministerie van BZK aan werkt, een onafhankelijk toezichthouder, die met risicogericht toezicht maatschappelijk impact realiseert. Daarbij hoort een passende financieringsvorm, die niet gebaseerd is op aparte vergoedingen voor specifieke uitgaven. Daarom moet met de opdrachtgevers verder gewerkt worden aan een transitie naar functiegerichte bekostiging. De toezichthouder kan zo naar eigen inzicht geld besteden aan activiteiten die in het toezicht noodzakelijk zijn.
- Tot slot is volledige doorrekening van loon- en prijscompensatie noodzakelijk om de bestaande disbalans tussen taken en middelen niet te vergroten en meerjarige financiële stabiliteit te bereiken.

Versterken van het toezicht

- Handhaafbare en uitvoerbare normen zorgen ervoor dat bedrijven en toezichthouders weten wat wel en niet mag. Daarom blijft de NVWA pleiten voor bijvoorbeeld de invulling van open normen. Een open formulering geeft grote onduidelijkheid bij bedrijven, ondernemers en de toezichthouder. In dierenwelzijnsregelgeving is bijvoorbeeld niet duidelijk hoeveel ligboxen voor koeien beschikbaar moeten zijn, wanneer het is toegestaan om varkensstaarten te couperen of op welke wijze kippen moeten worden gevangen. Die onduidelijkheid moet in het belang van ondernemers en de toezichthouder weggenomen worden.
- De mestregelgeving is niet eenduidig en staat bol van de uitzonderingen (bijvoorbeeld boer-boer-transport). Ook hier levert onduidelijke regelgeving voor zowel voor ondernemers als de toezichthouder problemen op. Daarnaast wil de NVWA kunnen beschikken over GPS-data van mesttransporten, om deze live te kunnen volgen.
- Op het gebied van gewasbeschermingsmiddelen is de wet- en regelgeving ook complex. Voor elke teelt, situatie of middel bestaat een ander voorschrift of regel. Robuustheid van wetgeving geeft betere naleving.
- De Algemene wet bestuursrecht bevat de mogelijkheid om boetes te matigen als de specifieke omstandigheden van het geval hiertoe aanleiding geven. Voor gevallen waarin de vaste wettelijke boete ontoereikend is, bestaat het instrument van de omzetgerelateerde boete. De NVWA pleit ervoor om deze omzetgerelateerde boete beter en breder toepasbaar te maken, zodat tegen grote bedrijven effectiever opgetreden kan worden.

Innoveren en ontwikkelen van het toezicht

- Zowel nationaal als internationaal is aandacht nodig voor adequate wetgeving ingericht op innovaties en digitale ontwikkelingen. Denk hierbij aan het wegnemen van belemmeringen om data systematisch in te zetten voor het monitoren van de relevante ketens. Het gaat hier niet om nieuwe normen of regels maar om het moderniseren van het toezicht. Voorbeelden zijn sensortoezicht in slachthuizen aangevuld met *smart AI*-toepassingen en digitale dossiers per dier.
- In algemene zin moet ook worden ingezet op een transitie van zintuiglijk naar digitaal waarnemen. Van fysiek -incidenteel- inspecteren naar digitaal monitoren. Dat betekent dat fysieke inspecties op basis van zintuiglijke waarneming waar mogelijk worden vervangen door procesmatige digitale inspecties.
- Tot slot moet mogelijk worden om risico gebaseerde inspecties uit te voeren op basis van bijvoorbeeld private controlesystemen of databases met sleutelindicatoren per sector. Het is van belang dat er een generieke wettelijke basis komt voor het kunnen verkrijgen van data van externe partijen in de keten ten behoeve van het toezicht. Hiervoor is actieve deelname van de NVWA in de realisatie van de Nederlandse digitaliseringsstrategie van groot belang.